

Novel·la

El noi de la mare

Joan Josep Isern

Al llarg de la seva bibliografia -tretze llibres en dotze anys- Joan Agut (Barcelona, 1934) ha demostrat que és un escriptor dotat amb un notable sentit narratiu que fa que els seus llibres captin de seguida l'interès del lector amb la certesa que, sovint, l'experiència li serà plàcida i interessant.

Wagons-lits, la seva novetat actual, entronca amb llibres anteriors de l'autor. D'entrada amb *Rosa de foc* (Proa, 2005), amb la qual comparteix un parell de personatges; però també amb *L'arbre de la memòria* (Proa, 2002) i, sobretot, amb *La mirada del cec* (Columna, 2000), al meu parer un dels seus millors llibres.

A *Wagons-lits* tornem a trobar una història explicada en primera persona per un protagonista de característiques singulars -Eduard Martí Verga, conegut com *Edy*, nascut a Barcelona el 1911- que viu el seu procés de creixement personal durant els anys 20 i 30 del segle passat. Edy creix en el si d'una família d'armadors de vaixells d'origens italians i jueus marcat per dues circumstàncies molt especials: l'assassinat del seu pare atribuït en principi als anarquistes i la figura potent de Serena, la seva mare. Una dona seductora, absorbent, plena d'energia, contradictòria, emprenedora i dotada amb poders endevinatoris que polaritza -de vegades de prop, d'altres en la distància- la ma-

El novel·lista Joan Agut presenta 'Wagons-lits'

nera de ser dels seus dos fills. I molt especialment d'Edy.

Com altres herois creats per Agut, el protagonista de *Wagons-lits* viatja per l'Europa convulsa del primer terç del segle passat, viu de prop el naixement de les ideologies totalitaristes i entra en contacte amb cercles dedicats a la teosofia -Gurdjieff i Krishnamurti són personatges del llibre- mentre paral·lelament va bastint el seu procés de formació intel·lectual i personal.

Edy és un apàtrida amb sentiments que no pot evitar ser espectador de les convulsions del seu segle i la seva

aportació a l'ordenament del caos que l'envolta són les cròniques que escriu per a una cadena de diaris. El llibre té moments esplèndids com el capítol VII -especialment el passeig per Sarrià- i un fil d'intriga al voltant de la mort del pare d'Edy que va entrant i sortint del relat de manera no gaire acurada. No sé si és el que l'autor perseguia però en la meua lectura m'he sentit més atret pel personatge de Serena que per les tribulacions d'Edy, el protagonista. Aquesta vegada Agut ha dibuixat millor les mitges penombres que els primers plans a ple sol. *

Wagons-lits

Joan Agut
Proa
Barcelona, 2007
Preu: 19 €
Pàgines: 287

■ Un pare assassinat, una mare seductora i un fill aclaparat pel passat i el present

1 2 3 4 5

Poesia

La veritat del pa que es cou

D. Sam Abrams

El poema és sobrer és un llibre intens, feliç, divertit, lúcid, descarat i sagaç, i constitueix una autèntica contribució renovadora dins el panorama de la poesia catalana actual. L'autora ens proposa una renovació de les arrels i les fonts del discurs poètic alhora que ens proposa una renovació de la formalització del discurs poètic i del seu sentit real. *El poema és sobrer* se'ns presenta com un poema unitari, articulat equilibradament en vint-i-cinc fragments, que recull una mena de crític i autocrític monòleg interior de la poeta, ple de reflexions sobre la poesia, la vida, la societat, etcètera. El punt de partida del monòleg és una disquisició sobre el profund abisme que s'ha obert entre la poesia i la vida. Insa està convençuda que la separació entre poesia i vida és el fruit d'un procés d'emportament de tots dos, de manera que cal *revitalitzar* la nostra relació amb la realitat i després *revitalitzar* els lligams entre vida i poesia. I per fer-ho la nostra autora busca l'"atronadora veu fecunda, alegre i viva" de Joan Maragall perquè li serveixi de model i guia.

Un cop restablerts els lligams entre vida i poesia, Insa es dedica a reivindicar les noves possibilitats de la lírica a través dels seus alexandrins i decasíl·labs impecables que copsen tots els matisos de la realitat amb força, gràcia, ironia i agudeses. A partir d'aquí la poeta utilitza el seu juganer poemari, escrit en una llengua absolutament coral, i amb un ritme narratiu trepidant, per investigar certs aspectes de la realitat que ha tornat a descobrir com ara la decadència del seu país, els perills de la modernitat, l'amenaça contra la llengua, el paper de la dona en el món de l'art, la problemàtica de la vida de l'artista actual, la funció de la poesia, la necessitat d'oferir resistència, la confiança en un mateix i l'ús de la tradició. *

El poema és sobrer

Maïte Insa
Bromera
Alzira, 2007
Preu: 13 €
Pàgines: 48

1 2 3 4 5

ANIMUS MOLESTANDI

El camí de la memòria

PATRÍCIA GABANCHO

Acabo de llegir, tard, com sempre que feina i llibres s'acumulen alhora, les memòries de joventut d'Agustí Pons, *Temps indòcils*. Em sembla un títol ajustat: la petita rebel·lia, gairebé només desobediència, dels pocs anys davant una situació aclaparadora, que ho empastifa tot. Pons construeix el personatge del seu jo juvenil com un joc: un noi encuriós, voluntariós, sovint ingenu, narrat pel Pons adult que, com qui no vol la cosa, ens confirma que ja ha après tot el que havia d'aprendre.

A la manera de les grans biografies angleses, Pons traça la memòria moral d'una època, i ho fa amb una prosa digna, neta i culta -civilitzada-. Tinc la sensació que

aquella generació, i potser cal el plural, era exactament això: una gent que es construïa civilitzada enmig de la buidor abjecta de la dictadura. Una gent que es construïa des de la cultura, que és sempre la millor plataforma de llançament dels projectes personals. És clar: parlem d'una elit, perquè la societat seguia el seu curs adotzenat, com sempre, però era una elit que volia aprendre, entendre, i no només *fer-se un relat*, com es diu ara. Tot això que hem perdut en aquest procés lent però indefectible d'infantilització promogut des de les escoles nostrades i d'arreu.

Amb Agustí Pons hem coincidit, i coincidim, en moltes coses, però és obvi que

venim de tradicions diferents. No hi fa res. El llibre és esplèndid i interessantíssim per la capacitat de seleccionar els detalls significatius dels fets, les persones i les coses. Les coses: Pons explica els primers anys de l'AVUI i s'ho fa venir bé per recordar una frase de Gaziol: sense premsa ni banca un país no és viable. Els empresaris, afegia l'immens cronista, prefereixen fer un diari que estigui cada matí a la taula del subsecretari. Subsecretari, deia, no pas ministre. Ah, com es repeteixen els errors. Ara ens han perfilat un aeroport inhàbil per a l'economia del coneixement i el nostre lobby empresarial gestat als salons del IESE ha callat, com temps enrere callava la Lliga quan rebia la trucada de Madrid. Què

hi havia a sobre de la taula de la ministra, a més de tovalles de dinar?

Ens queda, per tant, la cultura.

Frankfurt. La perícia innegable de Quim Monzó, tan ponderats els alts i baixos del conte-discurs. I la brillantor en la manera de presentar-nos sobre un escenari, sota els focus d'una exposició. I aquesta ràbia de tots els que en fan brometa, senyal que alguna cosa els cou. Em pregunto què en diran, els adolescents d'avui, quan d'aquí a quaranta anys n'escriguin la memòria, si és que encara se n'escriuen, si és que encara té sentit fer-ho en català. Perquè l'oblit també és una dictadura ferotge, oi, Agustí? *